

แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ คลองสวย น้ำใส :
กรณีศึกษาคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม*
Development Approaches for Low-Carbon Tourism Under The “Beautiful
Canals, Clear Water” Concept: A Case Study of Khlong Chinda,
Sam Phran District, Nakhon Pathom Province

ศุศราภรณ์ แต่งตั้งลำ

Susaraporn Tangtenglam

คณะอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Faculty of Hospitality Industry Kasetsart University, Thailand

E-mail: susaraporn.t@ku.th

Received March 9, 2025; Revised May 2, 2025; Accepted May 19, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของพื้นที่คลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 2) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการดำเนินนโยบายการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Tourism) ของชุมชนคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ใช้แนวคิดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ เป็นกรอบการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สำหรับงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง แบบสโนว์บอลล์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้นำชุมชนในพื้นที่คลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 20 คน และใช้แบบสอบถาม สำหรับวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 500 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย ความถี่ ร้อยละ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและนำเสนอในรูปแบบพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวแบบ คาร์บอนต่ำ คลองสวย น้ำใส กรณีศึกษา คลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่าข้อมูลความพร้อมสำหรับชุมชนเข้าสู่การพัฒนาเป็นธุรกิจท่องเที่ยวที่ปล่อยคาร์บอนสุทธิที่ครอบคลุมทั้ง 7 ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน จึงนำไปสู่แนวทางพัฒนาประกอบ

* ทุนอุดหนุนวิจัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ไปด้วย 1) ด้านการบริหารจัดการอย่างยั่งยืน 2) ด้านการทำงานร่วมกับพันธมิตรด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 3) ด้านการส่งเสริมการตลาดเพื่อสนับสนุนความยั่งยืน 4) การบริหารจัดการเศรษฐกิจและการกระจายผลประโยชน์สู่สังคม/ชุมชน 5) การอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว 6) การบริหารจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน 7) ด้านการบริการและความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว 2) สรุปผลประเด็นความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานประกอบการ (รายชื่อ) อันดับแรก กิจกรรมต่างๆ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมหรือเป็นการส่งเสริมการลดใช้พลังงาน ค่าเฉลี่ย 3.95 และสรุปผลประเด็นความพึงพอใจความพึงพอใจที่มีต่อการท่องเที่ยวแบบเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (รายชื่อ) อันดับแรก ประสบการณ์การท่องเที่ยวที่เสริมสร้างความรู้และศักยภาพของตนเอง ค่าเฉลี่ย 3.98 เป็นต้น

คำสำคัญ: แนวทางพัฒนา; การท่องเที่ยว; คาร์บอนต่ำ

Abstract

This study aimed to 1) explore the development approaches for low-carbon tourism in Khlong Chinda, Sam Phran District, Nakhon Pathom Province, and 2) examine the level of tourist satisfaction with the implementation of low-carbon tourism policies in the Khlong Chinda community, Sam Phran District, Nakhon Pathom Province. This research employed a mixed-methods approach, using the concept of low-carbon tourism as the research framework. Data collection tools included in-depth interviews for qualitative research, with a snowball sampling method. The key informants consisted of 20 community leaders in the Khlong Chinda area, Sam Phran District, Nakhon Pathom Province. Additionally, a questionnaire was used for quantitative research, with a sample of 500 Thai tourists selected through accidental sampling. The statistical methods used for analysis included calculating mean, frequency, and percentage, along with content analysis, which is presented in a descriptive format. The research results were found as follows: 1) The development of low-carbon tourism under the concept of "Beautiful Canals, Clear Water" in the case of Khlong Chinda, Sam Phran District, Nakhon Pathom Province, revealed that the community's readiness for developing a net carbon-neutral tourism business covered all seven aspects of sustainable tourism development. This led to the formulation of development approaches, including: 1) Sustainable management, 2) Collaboration with sustainable tourism partners, 3) Marketing promotion to support sustainability, 4) Economic management and equitable distribution of benefits to society and the local community, 5) Conservation and promotion of cultural heritage at tourist sites, 6) Natural resource management and sustainable environmental conservation, and 7) Service and safety in tourism destinations. 2) The findings on tourist

satisfaction with establishments (individual aspects) indicate that the highest-rated factor was that tourism activities were environmentally friendly or promoted energy conservation, with an average score of 3.95. Regarding overall satisfaction with eco-friendly tourism (individual aspects), the highest-rated factor was that the tourism experience enhanced personal knowledge and capacity, with an average score of 3.98.

Keywords: Development Approaches; Tourism; Low Carbon

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยนั้นเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่สามารถนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาหมุนเวียนในระบบการเงินภายในประเทศได้ปีละหลายแสนล้านบาท ส่งผลให้เกิดการจ้างงาน และสร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่ได้เป็นอย่างมากเกิดการหมุนเวียนของเงินตราภายในพื้นที่ซึ่งถือเป็นแรงดึงดูดอย่างดีให้กับนักลงทุนทั้งใน และนอกพื้นที่ให้หันมาลงทุนในพื้นที่ที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว โดยการสร้างสิ่งปลูกสร้างต่างๆ เช่น โรงแรม รีสอร์ท บังกะโล ภัตตาคาร ร้านอาหาร เป็นต้น ซึ่งจะทำให้เกิดการบริโภคหรือใช้ทรัพยากรธรรมชาติปรับตัวสูงขึ้นไปด้วยเช่นกัน การใช้ทรัพยากรต่างๆ มากมายทรัพยากรธรรมชาติได้ถูกทำลายหรือถูกใช้ไปเพื่อการท่องเที่ยวในเชิงอุตสาหกรรมอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ ส่งผลกระทบทางด้านกายภาพของสิ่งแวดล้อม เช่น เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของระบบนิเวศ การเสื่อมโทรมของทัศนียภาพที่สวยงาม ปัญหาด้านมลภาวะที่มีเพิ่มมากขึ้น และการขาดการจัดการควบคุมดูแลการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างจริงจัง จึงทำให้เกิดสถานะที่ผู้บริโภคใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือย ย่อมส่งผลให้สถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสวยงามได้รับผลกระทบอย่างมาก (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560)

แนวคิดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Tourism) การท่องเที่ยวแนวใหม่ที่องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) ร่วมกับองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมันเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (GIZ) ได้ถูกก่อตั้งขึ้นมาโดยมีเป้าหมายเพื่อมุ่งสร้างความตระหนักในการลดการใช้พลังงาน เพื่อเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ ทดลอง นำร่อง และพัฒนาพื้นที่การท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ เพื่อเป็นการอนุรักษ์ และยกระดับลักษณะ และรูปแบบการท่องเที่ยวของประเทศไทยเพื่อความยั่งยืนในอนาคต หรืออาจจะกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Tourism) เป็นอีกหนึ่งยุทธศาสตร์ และเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนให้เกิดความยั่งยืน ต่อยอดจากแนวคิดจัดการท่องเที่ยวสร้างสรรค์ (Creative Tourism) ซึ่งเป็นนโยบายของรัฐบาลที่ให้ความสำคัญต่อทรัพยากรธรรมชาติในแง่ของการท่องเที่ยวภายในประเทศ (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2555)

การนำแนวคิดความยั่งยืนถูกนำไปปรับใช้ในหลากหลายด้านเกิดเป็นมาตรฐานใหม่ที่จำเป็นต้องมีเพื่อให้เกิดการยอมรับในระดับนานาชาติ กฎเกณฑ์สำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ประสบ

ความสำเร็จคือ การเปลี่ยนเป้าหมายให้สอดคล้องกับพลวัตโลกโดย Green Growth = ปรับสมดุล สิ่งแวดล้อม +ยกระดับเทคโนโลยี + สร้างงานคุณภาพ ทั้งนี้การท่องเที่ยวสีเขียวก่อให้เกิดผลดีต่อ เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคม โดยก่อให้เกิดการจ้างงานและการหมุนเวียนเศรษฐกิจเข้าสู่ท้องถิ่น ช่วยสนับสนุนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้แก่ชุมชน และส่งผลเสียต่อสภาพแวดล้อมให้น้อยที่สุด และ ก่อให้เกิดการส่งเสริมและสนับสนุนวัฒนธรรมท้องถิ่น พร้อมทั้งเผยแพร่ความเป็นท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จัก นอกจากนี้การท่องเที่ยวสีเขียวยังตอบสนองนโยบายการพัฒนาอย่างยั่งยืนในหลายมิติอีกด้วย มีปัจจัย และเงื่อนไขใดบ้างที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จตามแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Tourism)

บทความนี้นำเสนอการส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Tourism) ของพื้นที่คลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม และระดับความพึงพอใจของ นักท่องเที่ยวที่มีต่อการดำเนินนโยบายการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของชุมชนคลองจินดา อำเภอ สามพราน จังหวัดนครปฐม รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกคนในชุมชนริมคลองจินดาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของพื้นที่คลองจินดา อำเภอ สามพราน จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการดำเนินนโยบายการท่องเที่ยวแบบ คาร์บอนต่ำของชุมชนคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

การทบทวนวรรณกรรม

การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ

การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Tourism) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ผสมผสานแนวคิด ของการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ และ การท่องเที่ยวแบบมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม (กัญญาพัชร พัฒนาโกตินสกุล และ คณะ, 2567) การกำหนดนโยบาย และแผนงานที่ชัดเจนในการดำเนินงานของสถานประกอบการที่พิกให้เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อม ผ่านมาตรการการจัดการสิ่งแวดล้อม (ฉันทมน โพธิพิทักษ์, 2562) ช่วยให้ ผู้ประกอบการที่พิกมีทิศทางในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จ แนวทางปฏิบัติในด้านของนโยบายและการจัดการ (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2555) มีดังนี้

1. มีนโยบายปณิธานและแผนงานที่ให้ความสำคัญต่อความยั่งยืนในระยะยาว ทั้งด้าน สิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ

2. เคารพ และปฏิบัติตามกฎหมาย อนุสัญญา ข้อตกลงระหว่างประเทศ กฎระเบียบในประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมรวมถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

3. บุคลากรหรือพนักงานที่เกี่ยวข้องได้รับการฝึกอบรมให้ได้รับความรู้ และทักษะในการปฏิบัติ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมรวมถึงวิธีปฏิบัติที่หลีกเลี่ยง ลดละ ทดแทนการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

4. มีการออกแบบก่อสร้างอาคารและระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการสอดคล้อง กลมกลืน กับสภาพแวดล้อมโดยคำนึงถึงหลักการออกแบบที่ยั่งยืน (Sustainable design construction) และเปิด โอกาสให้ผู้สูงอายุ เด็กเล็กและคนพิการสามารถใช้ได้อย่างสะดวก และปลอดภัย

5. มีแผน และแนวทางปฏิบัติในการใช้ทรัพยากรต่างๆ เช่น เชื้อเพลิง ไฟฟ้า น้ำ ฯลฯ อย่าง ประหยัด และก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดเชิงธุรกิจและการบริการ

6. มีแผน และแนวทางปฏิบัติในการจัดซื้อสินค้า และการบริการที่ไม่ส่งผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อม หรือส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

7. มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวทรัพยากรหรือสิ่งแวดล้อม และกิจกรรม ท่องเที่ยวใน แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง รวมทั้งเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ ทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อม

8. มีแผนการตลาด และประชาสัมพันธ์โดยใช้ประเด็นด้านการบริการที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม และร่วมลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของสถานประกอบการ

9. การประชาสัมพันธ์ และการตลาดต้องถูกต้องตรงกับความเป็นจริงทั้งหมด ต้องสัญญา เสนอสิ่งหนึ่งสิ่งใดแก่นักท่องเที่ยวโดยไม่สามารถกระทำได้จริง

10. มีการประเมินตรวจวัดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว หรือผู้มาใช้บริการอย่าง สม่าเสมอ ต่อเนื่อง พร้อมทั้งมีการแก้ไขปรับปรุงสิ่งที่จำเป็นตามความเหมาะสม

11. มีการหาเครือข่ายความร่วมมือ และช่องทางรับทราบข้อมูลข่าวสารรวมถึงนวัตกรรม ใหม่ที่ นำไปสู่การพัฒนาการดำเนินงานเพื่อเป็นสถานประกอบการที่รักที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมี แนวทางปฏิบัติร่วมกัน

วิธีการและแนวทางจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (2555) สนับสนุนให้ชุมชน และสถานประกอบการมีการดำเนินกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ภายใต้ 4 กรอบมาตรการ ลดภาวะโลกร้อนในภาคการท่องเที่ยว ได้แก่ 1) การจัดการน้ำเสียและการนำกลับมาใช้ใหม่ 2) การ จัดการขยะ 3) การใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ 4) การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. ได้ดำเนินการจัดทำชุดองค์ความรู้ เกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติสำหรับชุมชน และสถาน ประกอบการที่รักที่เล็งเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับในอนาคต และต้องการที่จะพัฒนา

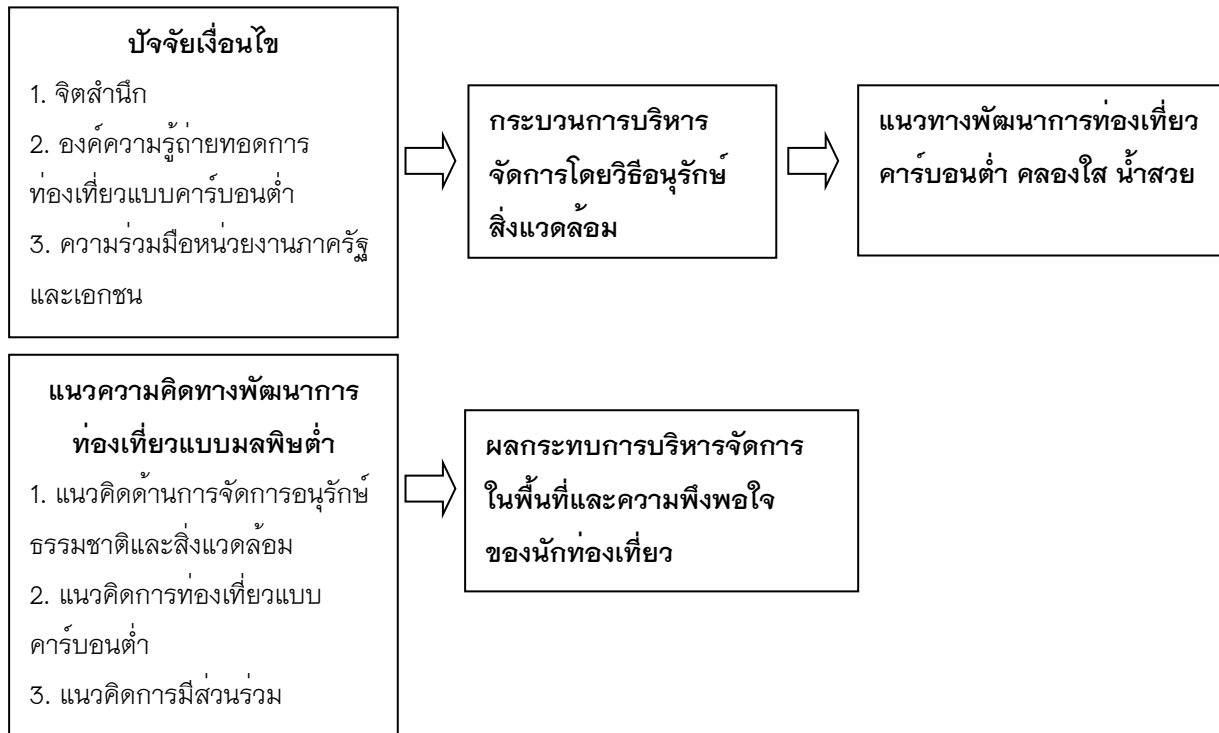
กิจการของตนเองให้มีความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวบนพื้นฐาน พร้อมทั้งรักษาสมดุลระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ผลักดันการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน เช่น นโยบายและการจัดการด้าน พลังงาน ด้านการขนส่ง กิจกรรมการท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมด้านอาคารและพื้นที่โดยรอบอาคาร ด้านการจัดซื้อและการบริหารการใช้วัสดุและสินค้าคงคลัง ด้านการจัดการของเสีย ด้านการจัดการน้ำและแนวทางปฏิบัติเพิ่มเติมในการรักษาสภาพแวดล้อม การปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกชนิดต่าง ๆ

การท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ

ความหมายของการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ การท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ (Responsible Tourism – RT) เป็นแนวทางการท่องเที่ยวที่ทำให้สถานที่นั้นๆ มีความน่าอยู่ทั้งต่อเจ้าของบ้านและผู้มาเยือน โดยเป็นการท่องเที่ยวในลักษณะที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด (Fakfare & Wattanacharoensil, 2023) และรักษาทรัพยากรธรรมชาติเพื่อคนรุ่นต่อไปไว้ให้ได้มากที่สุด กำหนด 8 แนวทางการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ ได้แก่ 1) ลดผลกระทบทางลบ ด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม 2) ยกย่องวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่น 3) ให้ความสำคัญกับธรรมชาติและสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น 4) สร้างประสบการณ์ที่เพลิดเพลินให้กับนักท่องเที่ยวโดยเชื่อมต่อกับธรรมชาติ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของ ชุมชนท้องถิ่น 5) ส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจทั้งที่เป็นบุคคลและกลุ่ม 6) รับผิดชอบต่อความมั่นคงและความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว 7) สร้างแหล่งท่องเที่ยวให้น่าอยู่และน่าเที่ยว และ 8) พัฒนาและปลูกจิตสำนึกการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบร่วมกันทุกภาคส่วน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods research) โดยวิธีการดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Methodology) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology) โดยทำการศึกษาแนวคิดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Tourism) ที่ได้จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อค้นหาองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ต่อการนำมาเป็นแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวแบบมลพิษต่ำให้กับพื้นที่อื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกัน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยผสมวิธี (Mixed Methods research) พื้นที่วิจัย คือ พื้นที่คลองจินดา อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม โดยมีการแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อศึกษาข้อมูลความพร้อมสำหรับชุมชนเข้าสู่การพัฒนาเป็นธุรกิจท่องเที่ยวที่ปล่อยคาร์บอนสุทธิที่ครอบคลุมทั้ง 7 ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

ประชากร คือ ผู้นำชุมชนในพื้นที่คลองจินดา อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

กลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบวิธีการหิมะตกอย่าง แบบสโนว์บอลล์ (snowball sampling) ผู้นำชุมชนในพื้นที่คลองจินดา อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม จำนวน 20 คน เนื่องจากเป็นผู้ที่มีข้อมูลจำนวนมาก (Information rich) เต็มเปี่ยมไปด้วยความรู้ ประสบการณ์ ความเข้าใจและความสนใจเฉพาะ บนพื้นฐานศักยภาพในการสื่อสารและการให้ข้อมูลด้วยความเต็มใจ (Palinkas et al., 2015) ด้วยคุณสมบัติดังกล่าว จึงเป็นเกณฑ์และกระบวนการในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญผู้สามารถให้ข้อมูลเชิงลึกได้ รวมถึงให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ คลองสวย น้ำใส กรณีศึกษา คลองจินดา อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

เครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เกี่ยวกับข้อมูลความพร้อมสำหรับชุมชนเข้าสู่การพัฒนาเป็นธุรกิจท่องเที่ยวที่ปล่อยคาร์บอนสุทธิที่ครอบคลุมทั้ง 7 ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ประกอบไปด้วย 1) ด้านการบริหารจัดการอย่างยั่งยืน 2) ด้านการทำงานร่วมกับพันธมิตรด้านการท่องเที่ยว

อย่างยั่งยืน 3) ด้านการส่งเสริมการตลาดเพื่อสนับสนุนความยั่งยืน 4) การบริหารจัดการเศรษฐกิจและการกระจายผลประโยชน์สู่สังคม/ชุมชน 5) การอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว 6) การบริหารจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน 7) ด้านการบริการและความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการ 3 ขั้นตอนหลักคือ ขั้นตอนที่ 1) การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารเพื่อศึกษาข้อมูลคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม นำมาวิเคราะห์ให้เห็นคุณค่าด้านต่าง ๆ เช่นประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ ขั้นตอนที่ 2) การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้นำชุมชนในพื้นที่คลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยพยายามรวบรวมทุกประเด็นที่เกี่ยวข้องแนวทางการบริหารจัดการของการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Tourism) ในพื้นที่คลองจินดา อำเภอสามพรานจังหวัดนครปฐม ตามแนวทางการสัมภาษณ์ที่วางไว้โดยใช้เวลาประมาณ 2 ชั่วโมง และในระหว่างการสัมภาษณ์ได้ขออนุญาตจัดบันทึก รวมถึงอัดเสียงเพื่อป้องกันความผิดพลาด และขออนุญาตสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ ในกรณีที่ตรวจสอบข้อมูลแล้วพบว่า ข้อมูลบางส่วนขาดความชัดเจน หรือขาดความครบถ้วนและผู้ให้ข้อมูลไม่สะดวกเรื่องการนัดหมายขั้นตอนที่ 3) สัมภาษณ์ เพื่อแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของพื้นที่คลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ให้เหมาะสมทั้งรูปแบบกิจกรรมและพื้นที่ เป็นต้น

การตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) คือการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigation Triangulation)

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของผู้ให้ข้อมูลหลัก ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอในลักษณะการบรรยาย

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อศึกษาถึงระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการดำเนินนโยบายการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ (Low Carbon tourism) ของชุมชนคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ประชากร คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่มายังคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ระหว่างเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2566 – เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2566

กลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมายังคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 500 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม เพื่อศึกษาถึงระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการดำเนินนโยบายการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ (Low Carbon tourism) ของชุมชนคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยนำเครื่องมือแบบสอบถามที่ได้สร้างแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถาม (Validity) จำนวน 3 ท่าน นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มประชากรเป้าหมายนักท่องเที่ยว ที่ไม่ได้เลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่าง 30 คน

แล้วนำมาหาความเชื่อมั่น (Reliability) ให้มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากกว่า 0.60 ขึ้นไป จึงเป็นเครื่องมือที่ได้มาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติในการวิเคราะห์ประกอบด้วยค่าเฉลี่ย ค่าความถี่ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ผล เป็นต้น

ผลการวิจัย

แนวทางพัฒนาการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของพื้นที่คลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ผลการวิจัย พบว่า ข้อมูลความพร้อมสำหรับชุมชนเข้าสู่การพัฒนาเป็นธุรกิจท่องเที่ยวที่ปล่อยคาร์บอนสุทธิที่ครอบคลุมทั้ง 7 ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน จึงนำไปสู่แนวทางพัฒนาประกอบไปด้วย 1) ด้านการบริหารจัดการอย่างยั่งยืน 2) ด้านการทำงานร่วมกับพันธมิตรด้านการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 3) ด้านการส่งเสริมการตลาดเพื่อสนับสนุนความยั่งยืน 4) การบริหารจัดการเศรษฐกิจและการกระจายผลประโยชน์สู่สังคม/ชุมชน 5) การอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยว 6) การบริหารจัดการทรัพยากรทางธรรมชาติอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน 7) ด้านการบริการและความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว

แนวทางพัฒนาการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของพื้นที่คลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ชุมชนริมคลองจินดา จะเป็นการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำโดยชุมชนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชน ได้แก่ 1) ชุมชนเป็นเจ้าของ 2) ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและกำหนดทิศทาง 3) ส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง 4) ยกย่องคุณภาพชีวิต 5) มีความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม 6) คงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น 7) ก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม 8) เคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ 9) เกิดผลตอบแทนที่เป็นธรรมแก่คนท้องถิ่น 10) มีการกระจายรายได้สู่สาธารณะประโยชน์ของชุมชน ซึ่งการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำโดยชุมชนนี้กำลังเป็นจุดเปลี่ยนของโลกแห่งการท่องเที่ยว เป็นทางเลือกใหม่เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชน เพื่อชุมชนและชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแล เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่ชุมชนเป็นผู้กำหนดกระบวนการทิศทางและรูปแบบการท่องเที่ยวของตนเอง ชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรท่องเที่ยวนั้น ๆ และมีส่วนได้ส่วนเสียที่เกิดจากการท่องเที่ยว ซึ่งการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่จัดโดยชุมชนนั้นมีจุดขายที่หลากหลาย ทั้งธรรมชาติประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิต การอนุรักษ์ รวมทั้งมีการพัฒนารูปแบบเพื่อสร้างความยั่งยืนสู่คนรุ่นลูกหลานและเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นอย่างแท้จริง นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวเพิ่มเติมว่า การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ อาจจะอาศัยองค์ประกอบ

ของชุมชนที่มีอยู่แล้วหรือศักยภาพเป็นพื้นฐาน แล้วอาจจะเป็นผู้ประกอบการหรือรัฐเข้ามาให้เที่ยวคาร์บอนต่ำ คลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการดำเนินนโยบายการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของชุมชนคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ผลการวิจัย พบว่า สรุปผลประเด็นความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานประกอบการ (รายชื่อ) โดยเรียงจากค่ามากไปน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ อันดับแรก กิจกรรมต่างๆ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมหรือเป็นการส่งเสริมการลดใช้พลังงาน ค่าเฉลี่ย 3.95 อันดับสอง ท่านนำประสบการณ์ที่ได้จากการท่องเที่ยวมาพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ของตนเอง เช่น ลองปลูกพืชผัก ทำของที่ระลึก ทำอาหารตามสูตรของเจ้าบ้านหรือคนท้องถิ่น ฯลฯ ค่าเฉลี่ย 3.93 อันดับสาม ท่านเรียนรู้และทำความเข้าใจวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ ค่าเฉลี่ย 3.90 เป็นต้น

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานประกอบการ

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานประกอบการ	$\bar{X}$	SD
1. ท่านเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์ แม้มิใช่แหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมก็ตาม	3.63	0.74
2. ท่านนำประสบการณ์ที่ได้จากการท่องเที่ยวมาพัฒนาทักษะด้านต่างๆ ของตนเอง เช่น ลองปลูกพืชผัก ทำของที่ระลึก ทำอาหารตามสูตรของเจ้าบ้านหรือคนท้องถิ่น ฯลฯ	3.93	0.76
3. กิจกรรมต่างๆ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมหรือเป็นการส่งเสริมการลดใช้พลังงาน	3.95	0.81
4. ลองเรียนรู้วิถีชีวิตริมน้ำ	3.85	0.70
5. ท่านเรียนรู้และทำความเข้าใจวิถีชีวิตของคนในพื้นที่	3.90	0.74
6. เก็บผักหรือผลไม้และแปรรูปผักหรือผลไม้ตามวิถีท้องถิ่น	3.78	0.83
7. ลงมือทำการเกษตรหรือกิจกรรมร่วมกับคนท้องถิ่น เช่น ทาบกิ่งต้นไม้ ฯลฯ	3.85	0.70
8. ท่านเรียนรู้และทำความเข้าใจวิถีชีวิตของคนในพื้นที่	3.85	0.83
9. นักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานประกอบการที่นำเอารูปแบบการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมาปรับใช้ในองค์กร	3.53	0.78
10. ท่านพูดคุยกับเจ้าบ้านหรือคนในพื้นที่เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ หรือประสบการณ์	3.75	0.81

สรุปผลประเด็นความพึงพอใจความพึงพอใจที่มีต่อการท่องเที่ยวแบบเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (รายชื่อ) โดยเรียงจากค่ามากไปน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ อันดับแรก ประสบการณ์การท่องเที่ยวที่เสริมสร้างความรู้และศักยภาพของตนเอง ค่าเฉลี่ย 3.98 อันดับสอง การมีส่วนร่วมในการช่วยลดการปลดปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ เช่น การช่วยประหยัดการใช้น้ำ ไฟฟ้าและอื่นๆ ค่าเฉลี่ย 3.90 อันดับสาม กิจกรรมที่หลากหลาย มีคุณภาพและราคาสมเหตุผล ค่าเฉลี่ย 3.90 เป็นต้น

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของผู้ตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวแบบเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวแบบเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	$\bar{X}$	SD
1. การมีส่วนร่วมในการช่วยลดการปลดปล่อยก๊าซ คาร์บอนไดออกไซด์ เช่น การช่วยประหยัดการใช้น้ำไฟฟ้าและอื่นๆ	3.90	0.98
2. แหล่งท่องเที่ยวมีระบบจัดการนักท่องเที่ยวทั้งภายในและโดยรอบแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ คำนึงถึงคุณลักษณะของพื้นที่ขีดความสามารถในการรองรับ	3.88	0.82
3. ชุมชน/แหล่งท่องเที่ยว มีความปลอดภัยของเส้นทางและกิจกรรม	3.85	0.80
4. มีการแบ่งเขตการใช้พื้นที่สำหรับการท่องเที่ยวในชุมชน	3.70	0.97
5. ประสบการณ์การท่องเที่ยวที่แปลกใหม่แตกต่างจากที่อื่น	3.85	0.83
6. บรรยากาศ ทิวทัศน์ หรือสภาพแวดล้อมที่เป็นเอกลักษณ์และแตกต่างจากที่อื่น	3.60	0.90
7. ประสบการณ์การท่องเที่ยวที่เสริมสร้างความรู้และศักยภาพของตนเอง	3.98	0.83
8. กิจกรรมที่หลากหลาย มีคุณภาพ และราคาสมเหตุสมผล	3.90	1.19
9. กิจกรรมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์	3.60	0.98
10. มีความพร้อมที่จะทำตามหลักการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	3.85	0.83

อภิปรายผลการวิจัย

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบ คาร์บอนต่ำ คลองสวຍ น้ำใส กรณีศึกษา คลองจินดา อำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัย พบว่า ข้อมูลความพร้อมสำหรับชุมชนเข้าสู่การพัฒนาเป็นธุรกิจท่องเที่ยวที่ปล่อยคาร์บอนสุทธิที่ครอบคลุมทั้ง 7 ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน สอดคล้องกับการวิจัย (Lee et al., 2016) ทุกคนควรมีความรับผิดชอบและส่งเสริมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวสีเขียวคาร์บอนต่ำ การท่องเที่ยวสีเขียวจะเป็นทิศทางใหม่ของการพัฒนาการท่องเที่ยวในอนาคต ดังนั้นในแง่มุมมองของกระบวนการท่องเที่ยว “การท่องเที่ยวสีเขียว” ที่รวมทั้งนักท่องเที่ยว โรงแรม สถานที่ท่องเที่ยว ตัวแทนบริษัทท่องเที่ยวผู้ประกอบการท่องเที่ยว และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการท่องเที่ยวสีเขียวนี้จะทำการปกป้องสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติด้วยแนวคิดสีเขียวผนวกกับกิจกรรมการบริโภคสีเขียวเพื่อให้บรรลุความรับผิดชอบต่อสังคม การพัฒนาเศรษฐกิจ ระบบนิเวศวิทยา และความยั่งยืนของพื้นที่ในการศึกษานี้ แนวคิดการท่องเที่ยวสีเขียวจะประสบความสำเร็จด้วยเรื่องราวของการตลาดการท่องเที่ยวสีเขียว ดังนั้น เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพและอุตสาหกรรมบริการสำหรับเด็กและที่ทำงานสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ขณะเดียวกันสอดคล้องกับงานวิจัย ลำยอง ปลั่งกลาง (2560) พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวมีบริบทด้านคุณภาพที่สอดคล้องกับหลักการและมาตรฐานการท่องเที่ยวสีเขียวใกล้เคียงกันคือมีคะแนนประเมินอยู่ในเกณฑ์ระดับดีเด่นและระดับดี โดยเรียงลำดับมาตรฐานได้ คือด้านแหล่งท่องเที่ยวและด้านบริการ รองลงมาคือด้านการตระหนักในความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและด้านชุมชน มีคะแนนน้อยที่สุดในด้านรูปแบบการเดินทางและกิจกรรมท่องเที่ยว ส่วนแนวทางการพัฒนาคุณภาพ

ไปสู่มาตรฐานการท่องเที่ยวสีเขียว กลุ่มจะต้องให้ความสำคัญกับความตระหนักในความสำคัญของสิ่งแวดล้อม (หัวใจสีเขียว) เป็นลำดับแรกเพราะจะนำไปสู่มาตรฐานการท่องเที่ยวสีเขียวในองค์ประกอบอื่นๆ ต่อไปได้ โครงการพัฒนาที่จัดดำเนินการครั้งนี้ได้แก่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสีเขียวโดยการปลูกต้นไม้ทั้งไม้ยืนต้นและไม้ล้มลุกเพื่อช่วยลดภาวะโลกร้อน เพื่อสร้างความตระหนักและรับผิดชอบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการดำเนินนโยบายการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของชุมชนคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า สรุปผลประเด็นความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานประกอบการ โดยเรียงจากค่ามากไปน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ อันดับแรก กิจกรรมต่างๆ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมหรือเป็นการส่งเสริมการลดใช้พลังงาน และสรุปผลประเด็นความพึงพอใจความพึงพอใจที่มีต่อการท่องเที่ยวแบบเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยเรียงจากค่ามากไปน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ อันดับแรก ประสบการณ์การท่องเที่ยวที่เสริมสร้างความรู้และศักยภาพของตนเอง ข้อมูลพฤติกรรมการเดินทางและการรับข่าวสารของนักท่องเที่ยว ประเภทข้อมูลข่าวสาร ได้รับข้อมูลข่าวสารจากบล็อกการท่องเที่ยวมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์ และ พิมพ์ภัส พงศกรรังศิลป์ (2561) พบว่า ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวนั้นพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยเห็นว่ารัฐบาลควรเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการกำหนดมาตรการที่สำคัญในการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและในขณะเดียวกันก็ยอมรับว่าตัวนักท่องเที่ยวเองต้องมีส่วนร่วมกับธุรกิจท่องเที่ยวในการดำเนินการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ อย่างไรก็ตาม นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยยินดีที่จะมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ เพียงแต่นักท่องเที่ยวยังให้ความสำคัญกับความสนุกสนานและเพลิดเพลินใจจากการท่องเที่ยว แต่นักท่องเที่ยวเชื่อว่านักท่องเที่ยวต้องเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคเพื่อลดการบริโภคที่ก่อให้เกิดคาร์บอน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ซึ่งผู้วิจัยได้องค์ความรู้ใหม่จากการศึกษาวิจัยแนวทางการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ คลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 คลองจินดา Low Carbon Tourism (2566)

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ คลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยพบว่า ชุมชนริมคลองจินดา ควรจะต้องคำนึงถึงแนวทางที่สำคัญตามองค์ประกอบของ คลองจินดา LCT ประเด็น 5 สร้างด้วยกัน คือ

1. สร้างสำนึก คือ กระบวนการสร้างจิตสำนึกผ่านคำว่าการท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวที่บุคคล นอกพื้นที่ที่ไม่ใช่คนในพื้นที่ เพื่อสร้างความกดดันและเป็นแบบอย่างคนในชุมชนริมคลองจินดา เกิด จิตสำนึกร่วมกับนักท่องเที่ยว เนื่องจากคนในชุมชนริมคลองจินดายังไม่เห็นความสำคัญของการรักษา ริมคลองจินดา ดังนั้นจึงเป็นที่มาของการให้นักท่องเที่ยวกดดันคนในพื้นที่เกิดจิตสำนึกควบคู่กับคน ภายนอกพื้นที่

2. สร้างสุข คือ การรักษาสิ่งแวดล้อมคลองจินดาไม่ได้เกิดจากการบังคับในการรักษาหวงแหน สิ่งแวดล้อม แต่เป็นการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียที่เกิดประโยชน์คนในพื้นที่และคนนอกพื้นที่ให้เกิด ความสุขทั้งใจและกาย สุขภาพ ควบคู่กับการรักษาให้คลองมีสภาพใสสะอาด

3. สร้างรายได้ คือ การเกิดรายได้อาจจะเป็นตัวแปรที่สำคัญให้คนในชุมชนริมคลองจินดามาใส่ การดูแลสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ตนเองอาศัยและพื้นที่ส่วนร่วมให้สภาพที่มีความพร้อมไม่เกิดผลกระทบ โดยเอาตัวรายได้การส่งเสริมการท่องเที่ยวมาเป็นตัวแปรที่สำคัญในอนาคต

4. สร้างมิตร คือ การแสดงความรู้สึกดีต่อกันทั้งคนในคลองจินดาและคนนอกพื้นที่ที่มาเยือน ต่อสิ่งแวดล้อมและช่วยกันอนุรักษ์และลดการเกิดคาร์บอนไดออกไซด์มากที่สุด ซึ่งส่งผลต่อมิตรกับ สิ่งแวดล้อมด้วย

5. สร้างสรรค์ คือ รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนจะเป็นการออกแบบที่เกิดจากบริบทและกฎเกณฑ์การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ที่มีการสร้างเสริมประสบการณ์การท่องเที่ยวที่สร้างสรรค์ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและการอนุรักษ์และเกิดการเรียนรู้คุณค่าสิ่งแวดล้อมโดยตรง

สรุป

การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ คลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยชุมชนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชน ได้แก่ 1) ชุมชนเป็นเจ้าของ 2) ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและกำหนดทิศทาง 3) ส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง 4) ยกย่องคุณภาพชีวิต 5) มีความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม 6) คงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่น 7) ก่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างคนต่างวัฒนธรรม 8) เคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่างและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ 9) เกิดผลตอบแทนที่เป็นธรรมแก่คนท้องถิ่น 10) มีการกระจายรายได้สู่สาธารณะประโยชน์ของชุมชน การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่ชุมชนเป็นผู้กำหนดกระบวนการทิศทางและรูปแบบการท่องเที่ยวของตนเอง ชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรท้องถิ่น ๆ และมีส่วนได้ส่วนเสียที่เกิดจากการท่องเที่ยว ซึ่งการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่จัดโดยชุมชนนั้นมีจุดขายที่หลากหลาย ทั้งธรรมชาติประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิต การอนุรักษ์ รวมทั้งมีการพัฒนารูปแบบเพื่อสร้างความยั่งยืนสู่คนรุ่นลูกหลานและเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นอย่างแท้จริง นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวเพิ่มเติมว่า การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ อาจจะอาศัยองค์ประกอบของชุมชนที่มีอยู่แล้วหรือศักยภาพเป็นพื้นฐาน แล้วอาจจะเป็นผู้ประกอบการหรือรัฐเข้ามาให้เที่ยวคาร์บอนต่ำ คลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น และหรือ หน่วยงานด้านการท่องเที่ยว สนับสนุนงบประมาณพัฒนาคลองจินดา ในการปรับปรุงภูมิทัศน์ในชุมชนเพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ กำจัดขยะ บำบัดน้ำเสียหรือรณรงค์การใส่ใจการทิ้งของเสียต่างๆ ลงแม่น้ำลำคลองตลอดเส้นทางคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในอนาคตที่ได้รับมาตรฐานที่ถูกต้องควบคู่กับสิ่งแวดล้อมและการสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน

2. ชุมชนพื้นที่คลองจินดา จัดตั้งคณะกรรมการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ คลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เพื่อบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม

3. ชุมชนพื้นที่คลองจินดา ร่วมเป็นเจ้าบ้านที่ดีและสร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีโอกาสได้สัมผัส และเรียนรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ คลองจินดา อำเภอสาม

พราน จังหวัดนครปฐม พร้อมให้ความรู้ สร้างจิตสำนึกแก่นักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่ออย่างยั่งยืนข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบการนำสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ สามารถนำมาต่อยอดทำการท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้ให้กับพื้นที่ชุมชน สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับแรงจูงใจในการอนุรักษ์พื้นที่สีเขียวให้คงอยู่ สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในรูปแบบธุรกิจเพื่อสังคมท่องเที่ยวคลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เพื่อที่จะทำให้พัฒนารูปแบบการบริการสามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศในอนาคตต่อไป

2. งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบชาวบ้านในชุมชนหรือนักท่องเที่ยวยังขาดการความรู้ความเข้าใจและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ สามารถนำไปประยุกต์ใช้การวางแผนออกแบบสื่อในการรับรู้รูปแบบการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ งานวิจัยเกี่ยวกับสื่อประชาสัมพันธ์ของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ คลองจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ต่อนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศ เพื่อที่จะทำให้พัฒนารูปแบบการสื่อสารให้ตรงความต้องการและเกิดการรับรู้การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ทั้งชุมชนและนักท่องเที่ยวทั้งสองฝ่ายอย่างถูกต้อง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). *ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการท่องเที่ยวสีเขียว (Green Tourism) พ.ศ. 2560-2564*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กัญญาพัชร พัฒนาโกคินสกุล, สุภัทรา สังข์ทอง, สิรินทรา สังข์ทอง และ นิमित ชื่นสัน. (2567). การพัฒนาจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำอย่างยั่งยืน. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 12(6), 2577-2588. สืบค้นจาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/journal-peace/article/view/272535>
- การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2555). *แผนยุทธศาสตร์และกลยุทธ์พัฒนาการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว พ.ศ. 2555-2559*. กรุงเทพฯ: กรมการท่องเที่ยว.
- ฉันทมน โปธิพิทักษ์. (2562). มาตรการการจัดการสิ่งแวดล้อม กับการมีส่วนร่วมเพื่อเป็นชุมชนคาร์บอนต่ำ. *วารสารชุมชนวิจัยและพัฒนาสังคม*, 13(2), 1-14. <https://doi.org/10.14456/10.14456/nrru-rdi.2019.21>
- ลำยอง ปลั่งกลาง. (2560). *การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการท่องเที่ยวสีเขียว กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยว จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและอ่างทอง*. พระนครศรีอยุธยา: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

- ศิริฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์ และ พิมพ์ภัส พงศกรรังศิลป์. (2561). พฤติกรรมและความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและชายหาด กรณีศึกษา เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 11(2), 2801–2817. สืบค้นจาก <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/145204>
- สงกรานต์ กลมสุข. (2558). แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม-คาร์บอนต่ำในประเทศไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 21(3), 385–397. สืบค้นจาก <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/CUTJ/article/view/241273>
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2555). *เอกสารชุดความรู้เพื่อการพัฒนาศถานประกอบการที่พ้กให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ: องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.
- Fakfare, P., & Wattanacharoensil, W. (2023). Low-carbon tourism: determining domestic tourist perception from Thailand: Tourism Agenda 2030. *Tourism Review*, 78(2), 496–516. <https://doi.org/10.1108/TR-12-2021-0537>
- Lee, S. M., Honda, H. C., Ren, G., & Lo, Y. C. (2016). The implementation of green tourism and hospitality. *Journal of Tourism & Hospitality*, 5(4), 1–5. <https://doi.org/10.4172/21670269.1000233>
- Palinkas, A., Horwitz, S., Green, C., Wisdom, J., Duan, N., & Hoagwood, K. (2015). Purposeful sampling for qualitative data collection and analysis in mixed method implementation research. *Administration and Policy in Mental Health and Mental Health Services Research*, 42, 533–544. <https://doi.org/10.1007/s10488-013-0528-y>